

ಮಾಡಲು ಹೃದಯ, ಭೂಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಸಹಸ್ರಾರ - ಇವು ಮೂರು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನಗಳು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹನುಮಂತ ತನ್ನ ಎದೆಯನ್ನು ಬಗೆದು, ಅಲ್ಲಿ ರಾಮ, ಸೀತೆಯರನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದನು. ಹೃದಯದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ತಾನೆ ಹೃದಯಾಂತರಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಬರುತ್ತದೆ? ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, 'ನನ್ನ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಧ್ಯಾನ ಮಾಡು. ಅದರಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆಯುತ್ತೀಯೆ' ಅಂತ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಭಾವಚಿತ್ರವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ. ಅವರು ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯ, ಸತ್ಯಕಾಶಮಯ ಮತ್ತು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬೆಳಕು ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ."

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ, ಅಲಹಾಬಾದ್, ೧೦ ಫೆಬ್ರವರಿ, ೧೯೩೫

ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದಜಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: "ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು, 'ನಾನು ಪೇಸನ್‌ಗೆ' ('ಪ್ರಶಾಂತ', ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದರ ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರು) ಹೆಚ್ಚಿನನ್ನೂ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಾನು ಅವನ ಒಳಗೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನೇ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ" ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ನಾನು, 'ಅವರು ಸರ್ವಭೂತಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾರೆ. ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಅರ್ತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನನ್ನೊಳಗೆ ರಾಮಕೃಷ್ಣರನ್ನು ನೋಡಬಲ್ಲೀರಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?' ಎಂದೆ. ಆಗ ಸ್ವಾಮೀಜಿ, 'ಇಲ್ಲ, ಪೇಸನ್, ಹಾಗಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರು ನನ್ನೊಳಗೆ ದೊಡ್ಡ ಜಾಗವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ನಾನು ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ' ಎಂದರು. ಆಗ ನನಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಎಷ್ಟು ಅರ್ಥವಾಯಿತೋ, ಬಿಟ್ಟಿರೋ - ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹಳ ಆನಂದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು."

ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಠ, ಅಲಹಾಬಾದ್, ೧೫ ಫೆಬ್ರವರಿ ೧೯೩೫

ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದಜಿಯವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ: "ಮಧ್ಯ ರಾತ್ರಿ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಮಯ. ಆಗ ಆತಿಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಫಲ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರಕೃತಿ ಶಾಂತವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ಬೇಗ ಸ್ಥಿರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ವಾತಾವರಣ ಶಾಂತವಾಗಿರುವಾಗ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸಂಯಮಗೊಳಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಗ ಅವರ ಕೋಣೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಾನು ಅವರ ಕೋಣೆಯ ಪಕ್ಕದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಎಚ್ಚರವಾದಾಗ ಎದ್ದು ನೋಡಿದೆ, ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕೋಣೆ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಗಂಭೀರ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಪರಮ ತನ್ಮಯತೆಯಿಂದ ಭಜನೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವರು 'ಮಾ ತ್ವಂ ಹಿ ತಾರಾ, ತುಮಿ ತ್ರಿಗುಣಧರಾ ಪರಾತ್ಪರಾ' ಎಂಬ ಭಜನೆಯನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು."

ಬೇಲೂರು ಮಠ, ೧೯೩೫

ಒಬ್ಬ ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದಜಿಯವರನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಮಹಾರಾಜ್, ತಮಗೆ ಈಗಲೂ ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆಯೇ?"

ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದಜಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ಅವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗಲೂ ನಾನು ಅವರನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅವರು ಈ ಎದುರುಗಡೆಯ ವರಾಂಡದಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಭಾವಣಿಯ ಮೇಲೆ ವಾಯುವಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಭಜನೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನು ಬಹಳ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಮೊದಲು ನಾನು ಬೇಲೂರು ಮಠದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮೀಜಿಯವರ ಕೋಣೆಯ ಪಕ್ಕದ ಚಿಕ್ಕ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ನಾನು ಸಾಧ್ಯವಾದಷ್ಟು ವರಾಂಡದ ಕಡೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಅಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಭಾವದಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಗ್ನರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಘಟನೆ ನನಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನೆನಪಿದೆ. ಅವರು ಬದುಕಿರುದ್ದಾಗ ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಯಿಡೀ ಅವರು 'ಆಮಾರ್ ಮಾ ತ್ವಂ ಹಿ ತಾರಾ' ಎಂದು ಭಾವಾವೇಶಭರಿತರಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಾ ಶತಪಥ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮೀಜಿ ಈ ರೀತಿ ಭಾವಾವಿಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯ ಯಾರಿಗೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದೊಂದೇ ಸಾಲನ್ನು ಹಾಡುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಕಂಬನಿಗರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜಡವತ್ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಭಾವ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತಿತ್ತು."

ಬೇಲೂರು ಮಠದಿಂದ ಅವರು ಅಲಹಾಬಾದಿಗೆ ಹೋಗುವ ದಿನ ತಾವು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಅನುವಾದವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: "ನಾನು ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಅನುವಾದಿಸುವಾಗ ಜಗತ್ತನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಮುಂದೆ ರಾಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಉಳಿದ ಜೀವನವನ್ನು ರಾಮಾನಾಮದಲ್ಲೇ ಕಳೆಯುತ್ತೇನೆ." ಮುಂದೆ ಅದೇ ರೀತಿ ನಡೆಯಿತು. ತಮ್ಮ ಮಹಾ ಸಮಾಧಿಗೆ ೧೨ ದಿನ ಇರುವವರೆಗೂ ಅವರು ರಾಮಾಯಣದ ಅನುವಾದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು.

ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜ್ಞಾನಾನಂದರು ತಮ್ಮ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಆದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭವಗಳಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರು ಹೇಳಿರುವ ಈ ಕೆಲವು ಅನುಭವಗಳೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ದೃಢಚಿತ್ತರಾಗಿ ಮುನ್ನಡೆಯುವಂತೆ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಎಷ್ಟು ಸತ್ಯವಾದುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಪಡಿಸುತ್ತವೆ. *

ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ನವವಿಧ ಭಕ್ತಿ

ಭಾಗ ೨

- ಶಶಿಕಲಾ ಶ್ರೀಧರ್

(ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ)

೬. ವಂದನಂ : ಭಗವಂತನಿಗೆ ಕಾಯಾ ವಾಚಾ ಮನಸಾ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೂ, ಭಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಅವನ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಜ್ಞಾನ ಪೂರ್ವಕ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾ, ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀಹರಿ, ನೀನೇ ಗತಿ' ಎಂಬ ಶರಣಾಗತಿ ಭಾವದಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದೇ ವಂದನ ಭಕ್ತಿ.

ವಂದನಮು ರಘುನಂದನ ಸೇತು

ಬಂಧನ ಭಕ್ತ ಚಂದನ ರಾಮ ||

ಶ್ರೀದಮಾ ನಾತೋವಾದಮಾ ನೇ

ಭೇದಮಾ ಇದಿ ಮೋದಮಾ ರಾಮ ||

ಶ್ರೀರಮಾಹೃಚ್ಚಾರಮಾ ಬ್ರೋವ

ಭಾರಮಾ ರಾಯಬಾರಮಾ ರಾಮ ||

ವಿಂಟಿನಿ ನಮ್ಮುಕೊಂಟಿನಿ ಶರ

ಣಂಟಿನಿ ರಮ್ಮಂಟಿನಿ ರಾಮ ||

ಓಡನು ಭಕ್ತಿವೀಡನು ನೊರುಲ

ವೇಡನು ನೀವಾಡನು ರಾಮ ||

ಕಂಮನಿ ವಿಡೆಮಿಮ್ಮನಿ ವರಮು

ಕೊಮ್ಮನಿ ಪಲುಕ ರಮ್ಮನಿ ರಾಮಾ..

ವೇಗರಾ ಕರುಣಾಸಾಗರಾ ಶ್ರೀ

ತ್ಯಾಗರಾಜನಿ ಹೃದಯಾಗಾರಾ ರಾಮ||

ಇದು ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರ ವಂದನಭಕ್ತಿಗೆ ನಿದರ್ಶನವಾದ, ಶಬ್ದಾಂಕಾರಕ್ಕೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದಿವ್ಯನಾಮ ಕೀರ್ತನೆ. 'ಓ ರಘುನಂದನ, ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇತುವೆ ಕಟ್ಟಿದವನೆ! ಭಕ್ತರ ಆಸೆಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸುವ ಐಶ್ವರ್ಯದಾತ, ನಿನಗೆ ವಂದನೆ. ನಾನು ನಿನಗೆ ಅನ್ಯನೇ? ನಿನಗೆ ಇದರಿಂದ ಸಂತೋಷವೇ? ಇದು ರಾಯಭಾರ ಮಾಡುವ ವಿಷಯವೇ? ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಅಚಲವಾದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇರಿಸಿ, ಶರಣಾಗಿ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ

ಬಂದು, ನನ್ನೊಂದಿಗೆ ಮಾತನಾಡಿ, ವರಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಓ ಕರುಣಾ ಸಾಗರನೆ! ತ್ಯಾಗರಾಜನ ಹೃದಯ ನಿವಾಸಿಯೇ! ಬೇಗ ಬಾ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಂದಿಸಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ದಂಡಮು ಪೆಟ್ಟೇನುರಾ' ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು, 'ಓ ಕೋದಂಡಪಾಣಿ, ಗರುಡವಾಹನ, ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಲೋಚನ, ಶೇಷಶಯನ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕ, ನಿನಗೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ಪ್ರಣಾಮಗಳು. ಹೆಸರು, ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ, ಹೊಗಳಿಕೆಗಳು ನನಗೆ ಬೇಡ. ನನ್ನ ಕೈಹಿಡಿದು ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ನಡೆಸು' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

'ನಮೋ ನಮೋ ರಾಘವಾಯ ಅನಿಶಂ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಶ್ರೀರಾಮನ ಗುಣಾತಿಶಯಗಳನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ, 'ರಾಘವನಿಗೆ ಸದಾ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ದೀನ ಬಂಧುವೆ, ಸಕಲಲೋಕ ದಯಾಸಿಂಧುವೆ, ಅತ್ರಿತರಕ್ಷಕನೆ, ನಿಜಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿರುವವನೆ, ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳ ಗುರುವೆ, ದಾನವಾರಿಯೆ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯದಾಯಕನೆ, ಶೇಷ ಶಾಯಿಯೆ, ಆನೆಯ ಸೊಂಡಿಲಿನಂತೆ ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳವನೆ, ಬಾಣಗಳಿಂದ ದಾನವರನ್ನು ಗೆದ್ದವನೆ, ತ್ಯಾಗರಾಜನಿಂದ ಸೇವಿಸಲ್ಪಡುವವನೆ, ನಿನಗೆ ನಮೋ ನಮಃ' ಎಂಬುದಾಗಿ ವಂದನ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನ ಪಡೆದ ಅರ್ಜುನನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದ ಪರಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸೋಣ. 'ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಿನಗೆ ಹಿಂದೆ, ಮುಂದೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅನಂತವೀರ್ಯನೆ, ನೀನು ಅಮಿತ ಪರಾಕ್ರಮನು. ನೀನು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಸ್ವರೂಪನಾಗಿರುವೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾ ಅರ್ಜುನನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಾಕೃತ ದೇಹವನ್ನಿತ್ತ ಅಪ್ರಾಕೃತ ಪರಮಾತ್ಮನ ದಿವ್ಯಮಂಗಳ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ವಂದಿಸುವವರೇ ಧನ್ಯರು.

೭. ದಾಸ್ಯಂ : ಪರಮಾತ್ಮ ಸ್ವಾಮಿ, ನಾನು ಅವನ ಸೇವಕ ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಆರಾಧಿಸುವುದೇ ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿ. ಸೇವಕನಿಗೆ ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲವೂ ಸ್ವಾಮಿಯ ಆಜ್ಞಾನುಸಾರವೇ ನಡೆಯಬೇಕು. ಭಗವಂತನ ಅಪಾರ ಶಕ್ತಿಯ ನೈರಿತು, ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆ ಮಹಾಶಕ್ತ ಪ್ರಭುವಿಗೆ ತಾನು ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ದಾಸ್ಯ ಭಕ್ತಿಯ ಸಾಧಕನು ತವಕಪಡುತ್ತಾನೆ. ಸ್ವಾಮಿಯ ಭೃತ್ಯನಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಸದಾ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಲಾಭ

ವಿವೇಕಪ್ರಭ

ವಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಈ ದಾಸನ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ಆ ದೇವದೇವನ ಹೊಣೆ. ಸೇವಕ ನಿಶ್ಚಿಂತ!

ತವದಾಸೋಹಂ ತವದಾಸೋಹಂ

ತವ ದಾಸೋಹಂ ದಾಶರಥೇ||

ವರಮೃದುಭಾಷ ವಿರಹಿತ ದೋಷ

ನರವರವೇಷ ದಾಶರಥೇ||

ಸರಸಿಜನೇತ್ರ ಪರಮಪವಿತ್ರ

ಸುರಪತಿ ಮಿತ್ರ ದಾಶರಥೇ||

ನಿನುಕೋರಿತಿರಾ ನಿರುಪಮಶೂರ

ನನ್ನೇಲು ಕೋರಾ ದಾಶರಥೇ||

ಮನವಿನಿ ವಿನುಮಾ ಮರವ ಸಮಯಮಾ

ಇನಕುಲ ಧನಮಾ ದಾಶರಥೇ||

ಘನ ಸಮನೀಲ ಮುನಿಜನಪಾಲ

ಕನಕದುಕೂಲ ದಾಶರಥೇ||

ಧರ ನೀವಂಟಿ ದೈವಮು ಲೇದಂಟಿ

ಶರಣನು ಕೊಂಟಿ ದಾಶರಥೇ||

ಆಗಮ ವಿನುತ ರಾಗವಿರಹಿತ

ತ್ಯಾಗರಾಜನುತ ದಾಶರಥೇ||

‘ದಶರಥಪುತ್ರನಾದ ಶ್ರೀರಾಮ! ನಿನ್ನ ದಾಸ ನಾನು. ಮೃದು ಭಾಷನೆ, ದೋಷರಹಿತನೆ, ನರವರನೆ, ಸರಸಿಜನೇತ್ರನೆ, ಪರಮ ಪವಿತ್ರನೆ, ಇಂದ್ರನ ಮಿತ್ರನೆ, ನಿರುಪಮ ಶೂರನೆ, ನೀಲಮೇಘ ಶ್ಯಾಮನೆ, ಮುನಿಜನಪಾಲನೆ, ಚಿನ್ನದ ಉಡುಗೆ ಉಟ್ಟವನೆ, ನಿನಗೆ ಸರಿಸಾಟಿಯಾದ ದೈವವು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೆಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಶರಣು ಹೋಗಿದ್ದೇನೆ. ನನ್ನ ಮೊರೆಯನ್ನು ಕೇಳು. ನನ್ನನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡುವ ಸಮಯ ಇದಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ದಾಸನಾದ ನನ್ನನ್ನು

ಕಾಪಾಡು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಶ್ರೀತ್ಯಾಗರಾಜರು ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ದಾಸ್ಯಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಈ ದಿವ್ಯನಾಮ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಗುತ್ತಾ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಬಂಟು ರೀತಿ ಕೋಲು’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ದರ್ಬಾರಿ ನಲ್ಲಿರಾಮ ಬಂಟನಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲು ತ್ಯಾಗರಾಜರು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀರಾಮನ ಸ್ಮರಣೆಯಲ್ಲಿ ರೋಮಾಂಚನಗೊಳ್ಳುವುದೇ ಕವಚ, ರಾಮಭಕ್ತ ಎಂಬುದೇ ಅಧಿ ಕಾರದ ಮುದ್ರೆ, ರಾಮನಾಮವೇ ಖಡ್ಗ. ನಿರಂತರ ಸೇವೆಯಲ್ಲೇ ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿಗಳು ನಶಿಸಿ, ರಾಮನಲ್ಲಿ ನಿಜದಾಸನಾಗುವ ಮನೋಭಿಲಾಷೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಉಪಚಾರಮು ಚೇಸೇವಾರು’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಕೀರ್ತನೆ ಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನ ಸೇವೆ ಮಾಡಲು ಹನುಮ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಸೀತೆ ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಇರುವಾಗ ಇತರರು ಏಕೆ ಎಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸದೆ, ತಮ್ಮ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅನುಗ್ರಹಿಸಲು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಚಿಂತನೇ ಸದಾ’ ಎಂದು ಹಾಡುತ್ತಾ, ‘ಓ ರಾಮಾ! ಪ್ರಖ್ಯಾತ ನಾದ ಹನುಮಂತ ಮತ್ತು ಭರತನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದಂತೆ ಸದಾ ನಿನ್ನ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು. ನಿನ್ನ ಇಂಗಿತವನ್ನರಿತು ಅದ ರಂತೆ ಕೈಂಕರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ನೀನು ಅವುಗಳನ್ನು ಪುನಃ ಪುನಃ ಹೇಳುವ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು.

೮. ಸಖ್ಯಂ : ಭಗವಂತನ ಮಹಿಮೆ ಮತ್ತು ತತ್ತ್ವರಹಸ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು, ಪರಮ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮಿತ್ರಭಾವ ದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿ ಅವನ ಇಚ್ಛೆಗನುಸಾರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ, ಅವನಲ್ಲಿ ಅನನ್ಯಪ್ರೇಮವಿಟ್ಟು ಪ್ರಸನ್ನ ಚಿತ್ತದಿಂದಿರುವುದು ಸಖ್ಯ ಭಕ್ತಿ. ಆ ಪರಮಮಿತ್ರನ ಸ್ಪರ್ಶ, ಸಂದರ್ಶನ, ಸಂಭಾಷಣಗಳಿ ಗಾಗಿ ಕಾತರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅವನ ವಿಯೋಗದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಕುಲ

ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಅವನ ಪ್ರತೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ ಸಖ್ಯ ಭಕ್ತ!

ನಾದಯೋಗಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನನ್ನು ತಮ್ಮ ಪರಮಸಖಿನಾಗಿ ಕಂಡು ಸ್ನೇಹದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುವ ಪರಿ ಅತಿಸುಂದರ!

ಸಾಮಿಕಿ ಸರಿ ಜೆಪ್ಪೆ ಚಾಲ ವೇಲ್ವುಲ ರಾಮಾ |

ನಾ ಮನಸ ನತನಿಪ್ಪೆ ನಾಟ ಯುಂಡಗ ನೊರುಲ ||

**ಏಟಿ ಯೋಚನ ಚಾಲು ನೆವ್ವರಿ ಕೆಟುಲೋ ವ್ರಾಲು
ಮಾಟಲಾಡುಟಮೇಲು ಮದಿ ಕಿದೆ ಪದಿವೇಲು||**

**ತನಕಂಟಿ ಕೆಂತೋ ಮುದ್ದು ತಪ್ಪ ದಾಟಿನ ಪದ್ದು
ಚನುವುಜೇಯುನೇಪ್ಪದ್ದು ಚಲ್ಲಿನ ಜೂಪು ಕದ್ದು||**

ಅನ್ನಿ ವೇಲ್ವುಲ ಲೋನ ನತನಿ ಸರಿಗಾನ

ತನ್ನು ಬ್ರೋಚಿನ ಘನತ್ಯಾಗರಾಜ ಸಖಿದೈನ||

‘ನನ್ನ ಮಿತ್ರನೂ ರಕ್ಷಕನೂ ಆದ ಶ್ರೀರಾಮನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇರುವಾಗ ಇತರ ದೈವಗಳು ಅವನಿಗೆ ಸಮಾನರೆಂದು ನಾನು ಭಾವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಚಿಂತಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರಮೇಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿ ಯೋಬ್ಬನಿಗೂ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಆ ನನ್ನ ಸ್ವಾಮಿಯು ನನ್ನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿದರೆ ಅದೇ ನನ್ನ ಭಾಗ್ಯ! ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅವನೇ ಸಕಲ ಸೌಂದರ್ಯ. ಅವನು ನನ್ನನ್ನು ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಯಾವಾಗಲೂ ಶಾಂತ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳವನು.’

‘ಇನ್ನಾಳು ನನ್ನೇಲಿ’ ಎಂಬ ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ತ್ಯಾಗರಾಜರು, ‘ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯನಿಧಿಯಾದ ವನಮಾಲಿ! ಇಲ್ಲಿಯ ವರೆಗೂ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಈಗೇಕೆ ಈ ಪ್ರಹಸನ? ಬಾಲಕನಂತಿರುವ ನನ್ನ ಪರಿತಾಪವನ್ನು ನೋಡಿ, ತಾಳುತಾಳೆಂದು ಧೈರ್ಯವಿತ್ತು, ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನರಿತು, ನನ್ನ ನಿರಾಸೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಪ್ರೀತಿಯ ಕುಡಿನೋಟವನ್ನು ಬೀರಿ, ಆಟ ವಾಡಿ, ನನ್ನೊಡನೆ ಸದಾ ಇರುವುದಾಗಿ ಮಾತುಕೊಟ್ಟು, ಈಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿರುವೆ?’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

‘ನೀನು ಸತ್ಯಸಂಧನೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಸಂತೋಷ ಪಡಿಸು. ನಾನು ಲಘುವಾಗಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನನ್ನು ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಒದಗುವ ಮಿತ್ರನೆಂದು, ಯಾವಾಗಲೂ ಅಸಮಾನ ಸಂಗಾತಿ ಎಂದು ನಾನು ತಿಳಿದಿರುವೆನು.

‘ಒಂದು ಸಲ ರಕ್ಷಕನಾಗಿ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಡುವವನಾಗಿ, ಮತ್ತೊಂದು ಸಲ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ವೀಕ್ಷಕನಂತೆ ನಾನಾ ರೀತಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿನಗೆ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆಪದ್ಬಾಂಧವನೆ, ಕಳಂಕರಹಿತನೆ, ತ್ಯಾಗರಾಜನಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಚರಣಗಳುಳ್ಳವನೆ! ನಿನಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ದಯೆ ಇಲ್ಲವೇ?’ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮನು ತಮ್ಮ ಸರಿ ಸಾಟಿಯಿಲ್ಲದ ಜೊತೆಗಾರನೆಂದು ನಂಬಿ ಅವನನ್ನು ‘ವರಮಿತ್ರ’, ‘ತ್ಯಾಗರಾಜಸಖಿಡು’, ‘ತ್ಯಾಗರಾಜನಿಮಿತ್ರ’, ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾ, ಅವನೊಡನೆ ಅತ್ಯಂತ ಸ್ನೇಹದಿಂದ, ‘ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕುಲಬಿರುದುಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೋ’ ಎಂದು ಸಲಿಗೆಯಿಂದಲೂ ರಾಮನಲ್ಲಿನ ಸ್ನೇಹವಿಶೇಷದಿಂದಲೂ ಅವನನ್ನು ರೇಗಿಸುತ್ತಾರೆ, ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಕೋಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ, ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಹಟ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ, ಜಗಳವಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನಿಗೇ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಕೊನೆಗೆ ತಾವೇ ಅವನೊಡನೆ ಹೃದಯ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತನಾಡಿ, ರಾಜಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಪರಮಸಖಿನಿಂದ ಈ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಸಿಗುವ ಫಲ ಅಪಾರ!

೯. ಆತ್ಮನಿವೇದನಂ : ಯಾವುದರಲ್ಲೂ ತನ್ನತನವಿಲ್ಲದೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಕರುಣಿಸಿದುದನ್ನು ಅವನಿಗೇ ಅರ್ಪಿಸಿ, ತಾನು ಸ್ವರೂಪಾನಂದದಲ್ಲಿ ರತನಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದಿರುವುದೇ ಆತ್ಮನಿವೇದನ ಭಕ್ತಿ. ಎಲ್ಲವೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಚ್ಛೆ, ತನ್ನದೆಂಬುದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಗಾಢಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಾನು ಜೀವ, ಪರತಂತ್ರ; ಪರ ಮಾತ್ಮ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರ; ತಾನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನ ಅಧೀನ - ಎಂಬ ಭಾವದಿಂದ ನಿರಾತಂಕ ದಿಂದಿರುತ್ತಾನೆ ಈ ಭಕ್ತ.

ಗಾನಯೋಗಿ ತ್ಯಾಗರಾಜರು ತಮ್ಮ ಅನೇಕ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಮಾತ್ಮ ನಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಶರಣಾಗತಿಯನ್ನು ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಸರ್ವಸ್ವವನ್ನೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ನತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಅವ ನಲ್ಲೇ ಒಂದಾಗುವ ಭಾಗ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಮಾಕೇಲರಾ ವಿಚಾರಮು

ಮರುಗನ್ನ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ |

ಸಾಕೇತ ರಾಜಕುಮಾರ! ಸದ್ಭಕ್ತ ಮಂದಾರ | ಶ್ರೀಕರ |

ಜತ ಗೂರ್ಚಿ ನಾಟಕ ಸೂತ್ರಮುನು

ಜಗಮೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಗ ಕರಮುನ ನಿಡಿ|

ಗತಿ ತಪ್ಪಕ್ಕ ಯಾಡಿಂಚೇದವು ಸುಮೀ

ನತ ತ್ಯಾಗರಾಜ ಗಿರೀಶ ವಿನುತ ||

‘ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ! ಮನ್ಮಥನಿಗಿಂತಲೂ ಸುಂದರರೂಪವುಳ್ಳವನೆ, ನಿನಗೇತಕೆ ಚಿಂತೆ? ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ರಾಜಕುಮಾರನೆ, ಯೋಗ್ಯ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಕಲ್ಪವೃಕ್ಷದಂತಿರುವವನೆ, ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವವನೆ! ಜಗನ್ನಾಟಕ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಜಗತ್ತೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚುವಂತೆ

